

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 37

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 16. september 1950

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsárið

24 Árg.

TH. PETERSEN VÁTTAR ANDSTÖÐU SÍNA MÓTI FØROYA FISKIMANNASTATTI

Heldur fiskimaðurin eigur ongan rætt í Føroya fiskasølu. — Váttar sin størmannaskattapolitik á tingi. — Gevur Tvøroya sóknarstýri órættvísis høg, men verður fyrri at raka sínar egnu menn harðast.

Harra Th. Petersen, bankastjóri.

Frændi!

Tökk fyrri brævið!

„Hatta var ein ræðulig skortfleingja, Tórstein gav tær í „Dagblaðnum“, helt ein fólkaflokksmaður — var tað í hvussu er — eg mótti á Áarvegnum. „Men“, legði hann aftrat, „Tórstein spilti greinina við óhöv- iska, ósakliga og illsinta skrivihátti sínum“.

Rætt hevur hann.

Men tökk kortini, frændi.

Tað er so gott fyrri okkum, at mótstöðumaðurin — um tað so er av sinni og móti vilja sínum — kemur framm og váttar, at tað veruliga er satt, ein hevur sagt.

Føroya Fiskasøla — fiski- mannastatturin og Tórstein.

Og greinin váttar, at frágreiðing okkara blaðs um, hvussu fólkaflokksmaðurin, banka- stjóri Th. Petersen var á kóki — í sínum rætta lagi — ímóti, at fiski- mannastatturin skal fáa helmingin av stjórnar- og umboðsmannalimum- um í Føroya Fiskasølu

„Ein kundi sagt fiskimaðurin eigur ongan rætt, tí fiskaprisurin er bert ein partur í útrokningini av hansara peningaløn....“

Hesi vóru orðini hjá fólkaflokks- formanninum Th. Petersen.

Tey siga fiskimonnum alt.

Ein kundi sagt: Og Th. Petersen og fólkaflokksmenn hava saman við sambandinum sagt ov avgjört, at fiskimenn skulu verða úttan fyrri søluna av teirra egna fiski.

Tað er greitt. Eingin fiskimaður misskilir nú, hvussu landið liggur — og eingin fiskimaður, ið vil hava sín rætt í Føroya fiskasølu, kann til komandi val velja nakran av fólka- flokksmonnum ella sambandsmonn- um úttan at vera ímóti sær sjálvum.

700.000-manninum vilja Tór- steinsmenn og sambands- menn sleppa.

Greinin váttar, at fólkaflokksmenn saman við sambandinum hava felt javnaðar- mannauppskotið um dýrtíðarviðgerð av teimum fyrstu 6000 kr. av skatta- inntökuni, ið vil geva ein frádrátt uppá ca 3700 kr. og at menn ella feløg við t. d. 700.000 kr. í skatta- inntöku ikki skulu vera skattaleys, tí inntökan frammanundan var so stór, at hon kom at bera ein skatt

uppá 700.000 kr., ið eftir galdandi lóg so kunnu takast frá.

Í slíkum förum „forera“ fólka- flokksmenn og sambandsmenn rík- manninum fleiri hundrad túsund, ið kundu verið brúkt til at lætta um skattin hjá teimum, ið minni orka. Teir hava eisini felt eitt uppskot um millumkommunalan skatt, ið menn hava aðra staðir til rættvísigari skattan.

Hetta er so heldur ikki á mis- skilja, frændi.

Arbeidsmenn og fiskimenn og aðr- ir, ið vanligu megu rinda skatt av öllum sínum at kalla, kunnu ikki tola hetta óskilið longur. Teir verða fleiri og fleiri ið skilja, at her má broyting á, og eingin, ið vil böta um hetta óskil og órættvís, kann velja nakran umboðsmann fyrri fólka- flokkin ella sambandið.

Skilji, frændin er gyrdur í brókur.

Er veruliga einki sakligt til verju at taka úttan skilaleysar uppástándir og villeiðingar um Frøðbiar sóknar kommunu. Hon sýnist, frændi, at liggja og grava og melta í heilanum.

Her er frændin beinleiðis stutt- ligit:

Samstundis sum roynt verður at raka meg við illum villum, rignir tað yvir partamenninar, ja, sjálvur formannin fyrri fólkaflokksfelagið á Tvøroyri. Men ólukkutið — eg eri skotfríður. Havi ikki verið heima sein- astu 3 árin, meðan álíkingin er farin fram. Men tað hava fólkaflokks- mennir verið — og teir hava ver- ið fullt út samdir við hinar sóknar- stýrslimirnir um líkingarstigin, ið brúkt eru. Hvussu nú, frændi, við brikslinum, at eg skal hava ávirkað álíkingina fyrri at sæta mær — havi ikki verið heima! Kennist ikki ein ringur smakkur í muninum?

Annars er stutt at siga um kommu- nuskattaálíking:

Eingin kommunu sleppur undan at álíkna eina ávísu peningahædd — kommunubudgettið — annaðhvørt inntøkurnar eru stórar ella litlar.

Er inntökan í kommununi stór við nógvum heilt stórum inntökum, verður skatturin á minna mannin lítill, um lækkjarrætturin verður nýttur til fullna. Og tá ber eisini til at lætta 6000 manninum um skattin.

Men er — sum á Tvøroyri — inntökan í kommununum lítill við fáum inntökum omanfyri 6000 kr. og ong- um heilt stórum inntökum, má skatt- urin á minna mannin verða tungur í mun til inntökuna, og har ber ikki

til at lætta 6000 kr. manninum úttan at trýsta enn og meiri á teir, ið liggja niðanfyrri.

Hetta er grundin til, at sóknar- stýrslimirnir — eisini fólkaflokks- sins — ikki kundu taka ein skatta- skala, sum fyrst fór at hækka oman fyrri 10.000 kr. inntökuna. Sóknar- stýrið mátti — fyrri at verja tey minst mentu — halda sær rættin til fyrri hvørt árið at gera líkningartalvuna eftir sum inntøkurnar í sóknini vóru. Og í mun til tað ánoyddu budgettið og inntøkurnar er skatturin á Tvør- oyri á tann minna mannin ein hin minsti í Føroyum.

Aftrat hesum kann verða lagt, at á Tvøroyri verða einkur vanligu ikki skattaðar. Tvøroyri var ein hin fyrsta kommunu, ið gjörði sær líkn- ingartalvu fyrri at toygja lógina so langt sum mögulegt til lætta fyrri tær smærri inntøkurnar.

Áður ella líka so skjótt sum Tvør- oyri gjörði Havnin sær tilíka líkn- ingartalvu — stigini vóru at kalla eins leingi. Men í Havnini eru inntøkurnar broyttar — vaksnar — so ógilt, so har ber til at gera eina líkningartalvu, ið eisini veitir mill- um inntökumanninum ein lætta. Har eru risainntøkur at leggja á.

Vóru á Tvøroyri bankar, ið dugdu — av eini deyðstrongdri vinnu — at skera sær yvir 600.000 kr. at skatta av; vóru har í hópatali av heilsölu- monnum og öðrum, ið togaðu upp ímóti bankunum, og vóru kommun- unnar samlaðu inntøkur uppá fólkið dupult so stórar sum nú — alto- samsvarandi við inntøkurnar í Havn og Klakksvík — skal ein vera visur í, at skatturin á hin minna mannin í Frøðbiar sókn vildi verið so lítill sum nakrastaðni í Føroyum.

Men við húsaskattinum og öðrum avgiftum til kommununa man fam- iljumaðurin í Havn ikki liggja und- ir minni skattabyrði enn tilfellið er á Tvøroyri. Dømi um hetta kunnu takast seinri.

Men kommunuskattalógin eins og lógtingsskattalóg at fáa í eitt rætt- visari lag er eitt av teimum málum, sum javnaðarmenn vilja leggja orku sína á at fáa fram.

Og fólkaflokksmenn og sambands- menn skulu ikki sleppa undan at taka stöðu undir fólksins dómi.

Tað skal ikki bera til úttan harð- asta mótmæli at hvørkra fólki í tolli soleiðis sum fólkaflokksmenn og sambandsmenn hava gjørt í sein- astuni.

„Socialist — egoist“ (ur!)

Er so illa vorðið, at einki er nú eftir til ráða at taka úttan leyst briksl sum at eg skal vera ein „ka- pitalist-egoist“ (ur — nær fer frænd- in at duga at benda, at læra seg fôr- oyskt?)

Neyðarsligt!

Nei, frændi, hvi ikki siga tað: eg eri eingin kapitalistur. Neyvan skuldfríur. Men eg havi eftir fóri- munni barst fyrri at skapa virki, ið ikki eg persónliga eigi, men hitt ar- beiðandi fólki ella hitt almenna.

At so menn hava valt meg til álitismann teirra í ymsum löntum stórvum er rætt. Tað eri eg glaður fyrri og stoltur av. Og, frændi, hvørt samsýningaroyra, eg fái, liggur opið.

(Framh. á 4. síðu)

Skattaprát

Tórstein við tölunum

Hvør minnst ikki Tórsteins va- lutapjesu, har ið hann vendi öllum tölunum við, so hann kom at siga akkurát tað, ið hann ikki meinti. Men hann endaði eisini við teinum viðgittu orðum, at hann soleiðis sæð hevði litið skil á tí, hann hevði skriv- að um valuta.

Hann kundi hóskandi enda sína skattaskrivning við somu ásanum, so lítið skil er í henni.

Her nókur hugleiðandi orð til hansara aftrat Dams grein:

Vit taka tær kommunur, har ið onnur hevur dupult so stórar inn- tøkur, men líka útreiðslur uppá fólkið.

Um inntökumunurin er javnt deildur yvir fólkið, má skatturin í teirri ríku kommununi eisini vera dupult so lættur, og er inntökumun- urin komin við, at ein parturin av fólkinum hevur risastórar inntøkur, eigur skatturin á tær smáu og mill- umstóru inntøkurnar at vera meiri enn dupult so lítill, tí tá ber til við vaksandi líkningarstigum at lata tær stóru inntøkurnar bera fyrri tær smáu.

Í Havn og Klakksvík eru skatta- inntøkurnar um leið dupult so stór- ar uppá fólkið, sum á Tvøroyri, og munurin stavar frá einum hóp av risastórum inntökum.

Men á hesum plássum bera tær smáu inntøkurnar ikki minni og tær meðalstóru hjá giftum minni enn so dupult so lítlan og hjá ógiftum yvir- hövur als ikki minni skatt enn á Tvøroyri.

Hetta prógvar til fullnar at eftir umstøðunum er skattingin á Tvøroyri ikki minni demokratisk — fólka- lig — enn á hinum plássunum — tvörturímóti!

Framhald í næsta blað.